

Zevenjarige jongen met nachtmerries was getuige partnerdoding

Beantwoord door: **Wieke Visser** Illustratie: **Charlotte Tasma**

Ik behandel een jongen van zeven jaar. Zijn moeder is drie maanden geleden door haar ex-partner vermoord. De jongen was hiervan getuige, maar hij ontkent dat hij iets heeft gezien. Hij heeft veel last van nachtmerries, waarin hij achtervolgd wordt door bloederige monsters. Ik heb hem nu één keer gesproken, alleen en samen met zijn tante. Hij ontkent ook bij mij dat hij iets gezien heeft van de moord of van zijn vermoorde moeder, terwijl hij is aangetroffen in dezelfde kamer als zij. Vind je dat ik genoeg kan nemen met zijn verhaal en aan de slag kan gaan met de nachtmerries?

De jongen woont nu bij een zus van zijn moeder en haar partner, want het is onbekend wie zijn eigen vader is. Hij kwam zo vaak overstuur uit zijn bed dat hij nu op een matrasje naast het bed van zijn tante en oom slaapt. Overdag is hij moe en prikkelbaar. Hij is op school ook heel geagiteerd, snel agressief en op zijn hoede. Hij kan zich helemaal niet op zijn werk concentreren. Na drie maanden zit daar nog geen positieve ontwikkeling in. Mijn vraag is of ik toch nog verder moet doorvragen in een paar sessies, waardoor ik hem beter kan leren kennen, zodat hij wellicht wel gaat vertellen wat hij werkelijk heeft gezien? Of benader je de bronnen van zijn klachten beter door eerst mee te bewegen met zijn vermijding, maar al wel zijn nachtmerries te behandelen? Of bekrachtig je dan juist zijn ontkenning, waardoor hij zijn echte verhaal helemaal niet meer gaat vertellen?

Antwoord

Ik snap je dilemma. Maar ik denk dat het niet zoveel zin heeft om op dit moment te proberen het verhaal bij hem los te peuteren. De kans dat hij het na een nadere kennismaking toch nog gaat vertellen is niet zo groot, en je frustreert hem mogelijk door hem niet te helpen met datgene waar hij last van heeft. Ik zou dus gewoon beginnen met EMDR op de nachtmerries.

Uit je beschrijving van zijn klachten maak ik op dat hij zich vooral onveilig voelt, waardoor hij alert blijft en zijn ontwikkeling stagneert. Ik ben wel benieuwd naar zijn eventuele fantasieën over wat er zou kunnen gebeuren, nu hij deze moord op zijn moeder heeft meegemaakt. Na de EMDR op de nachtmerries zou je dat verder kunnen verkennen.

Reactie

Ik ben de EMDR op de nachtmerries gaan doen. Dat verliep positief. Hij zat tijdens de EMDR bij zijn tante op schoot. Zij kon hem goed ondersteunen. Na drie sessies waren de nachtmerriebeelden voldoende gedesensitiseerd, en in de laatste twee sessies zag ik al een vrolijker en meer levendig jongetje. Van zijn tante hoorde ik daarna dat hij bijna geen nachtmerries meer heeft en dat hij vrolijker en meer ontspannen is, ook op school. Omdat hij nog niet in zijn eigen kamer durft te slapen, hebben we daar een *future template* op gedaan. Die mislukte omdat hij zich ging verzetten. Hij werd boos en dwars toen we suggereerden dat hij wel weer in zijn eigen bed kon gaan slapen. Daarna had hij ook thuis weer een terugval in zijn gedrag, maar zijn nachtmerries namen niet toe.

We hebben nu besloten dat hij voorlopig bij zijn tante op de kamer kan blijven slapen, maar de vraag is: hoe nu verder? Ik ben bang dat ik hem nog verder van streek maak als ik nu ga vragen naar zijn fantasieën over wat er zou kunnen gebeuren, zoals jij voorstelde.

Antwoord

Je hebt mooi werk gedaan met de nachtmerries! Dat is een belangrijke ingreep want nu kan hij weer beter slapen, en dat neemt een erg belangrijke belemmering in zijn ontwikkeling weg. Het feit dat hij zich zo verzet tegen het alleen slapen lijkt inderdaad iets te zeggen over zijn gevoel van onveiligheid. Als hij zich onveilig blijft

voelen, zal hij zich nog steeds niet goed vrijuit kunnen ontwikkelen. Nu is het dus wel zaak dat je met hem gaat verkennen waar zijn gevoel van onveiligheid op gebaseerd is. Zeker omdat hij nog klachten heeft, help je hem niet door de bronnen van zijn klachten nu te laten rusten. Je kunt hem rechtstreeks vragen naar zijn angsten en hem eventueel voorleggen wat je weleens van andere kinderen hebt gehoord. Bijvoorbeeld: "Een andere jongen heeft mij weleens verteld dat hij bang was dat andere vaders ook zomaar moeders kunnen vermoorden als ze heel boos worden." Je kunt zijn tante voorleggen of zij inschat of hij makkelijker praat met of zonder haar erbij. Als het niet duidelijk wordt wat de bron van zijn angst is, kun je ook een *flashforward* op zijn rampfantasie doen. Bij anticipatieangst is dat een geëigende interventie.

Reactie

Ik ben dit gesprek met hem aangegaan en, tot zowel mijn als zijn tantes verbazing, ging hij ineens vertellen over wat hij had gezien. Hij vertelde ook dat de moordenaar van zijn moeder hem bedreigd had door iets te roepen als: "Jou vermoord ik ook als jij je mond open doet." Het was een heel emotionele zitting, zowel voor hem als voor zijn tante. We hebben besloten om nog diezelfde week EMDR te starten op de beelden van de bedreiging en die van de moord zelf. Het was dus niet meer nodig om een *flashforward* toe te passen op zijn anticipatieangst.

Nu, twee weken later, gaat het veel beter met hem. Hij is heel moe en slaapt veel, maar hij is veel opgewekter en begint op school ook weer wat leerstof op te pikken. Pff, wel een heftige behandeling, maar ik ben trots op het resultaat. Zijn tante is intussen ook aan haar eigen EMDR-behandeling begonnen, want zij ontdekte dat zij zelf ook nog PTSS-klachten heeft. Deze zijn waarschijnlijk deels ontstaan door de verhalen die zij nu alsnog van haar neefje hoorde.

Antwoord

Goed gedaan! Mooi dat je meteen hebt doorgepakkt toen het eenmaal duidelijk was waar zijn gevoel van onveiligheid vandaan kwam. Het is inderdaad ook belangrijk om goed te monitoren of er PTSS-klachten zijn bij de ouders/verzorgers van een kind en daarvoor een eigen (EMDR-) behandeling aan te bieden. Op veel kinder- en jeugdafdelingen in GGZ-instellingen wordt ook aan ouders EMDR aangeboden als hun PTSS een belemmerende factor is in het ouderschap, tenzij het gaat om zodanig complexe problematiek dat een eigen behandeling op een afdeling voor volwassenen noodzakelijk is. ■

